

Rynek Turystyczny San Marino

Katarzyna Ciesielka

Hot/W

Rok 2009

Spis Treści

Wprowadzenie.....	3
Informacje na temat kraju.....	3
Informacje ogólne.....	3
Krótką historia.....	5
Gospodarka.....	8
Demografia.....	9
Warunki rozwoju turystyki.....	10
Formy uprawianej turystyki.....	11
Turystyka w San Marino.....	11
Informacje ogólne.....	11
Turystyka przyjazdowa.....	12
Przyjazdy turystów zagranicznych.....	14
Rozkład przyjazdów turystycznych.....	15
Informacje ekonomiczne.....	17
Zatrudnienie w turystyce.....	18
Środki transportu turystów zagranicznych.....	19
Infrastruktura turystyczna.....	20
Obiekty noclegowe.....	20
Komunikacja.....	21
Znaczenie rynku dla Polski.....	23

Przyjazdy do Polski.....	23
Oferty wyjazdów do San Marino w Polsce.....	24
Podsumowanie.....	25
Bibliografia.....	26

Wprowadzenie

San Marino to niewielkie państwo, które przyciąga wiele turystów z przybyłych na wypoczynek sąsiednich **Włoch**. Do **San Marino** można łatwo dostać się z pobliskich miast włoskich kurortów: **Rimini**, **Pesaro** czy **Urbino**. Ze względu na rozmiary **Republiki San Marino** (wielkość republiki to około 1/8 Warszawy) najlepszym sposobem na poznawanie jej jest korzystanie z roweru, skutera lub urządzenie sobie pieszej wycieczki.

San Marino jest jedynym, pozostałym do dziś, włoskim miastem-państwem. Jak Andora, Liechtenstein i Monako, wygląda na anachronizm. Jest pozostałością z czasów, gdy Europa – zwłaszcza Niemcy i Włochy – były politycznie złożone z małych części, rozciągających się często nie dalej niż na odległość armatniego strzału z murów miasta. Ze wszystkich pozostałych w Europie małych państw, przetrwanie San Marino jest najbardziej zaskakujące. Oprócz Watykanu, którego historia miała całkiem inny przebieg, jest to jedyne państwo w Europie otoczone całkowicie przez jedno obce państwo. Różne pakt o przyjaźni były podpisywane z Włochami od zjednoczenia tych ostatnich, ale San Marino dumnie zaznacza swą niezależność.

Informacje ogólne

San Marino, Najjaśniejsza Republika San Marino ([wł.](#) *Serenissima Repubblica di San Marino*, [łac.](#) *Marinisia*) – niewielkie [państwo](#) śródlądowe w [Europie Południowej](#) stanowiące [enklawę](#) na obszarze [Włoch](#). Nie ma dostępu do morza. Stolica kraju to [San Marino](#).

Rys. 1. [Flaga San Marino](#)

Rys. 2. *Herb San Marino*

Powierzchnia:	61, 6 km²
Ludność:	28 800 osób
Gęstość zaludnienia wynosi:	467 mieszk./km ²
Stolica:	San Marino
Ważniejsze Miasta:	Falciano, Monte Giardino, Fiorentino
Język Urzędowy:	włoski
Ustrój polityczny:	republika
Głowa państwa:	kapitan regent Massimo Cenci i Oskar Mina
Religie:	chrześcijaństwo
Waluta:	Euro
Strefa czasowa:	GMT +1.00
Średnia Temperatura:	Latem: 25 °C Zimą: 7 °C

Fot. 1. San Marino
Źródło: www.images.google.pl

Krótką historia

San Marino uważa się za najstarszą republikę świata, utworzoną w 301 roku przez utalentowanego chrześcijańskiego budowniczego, kamieniarza (inni podają, iż był kowalem) zwanego Świętym Marinusem. Gdy uciekał przed prześladowcą chrześcijan – cesarzem rzymskim Dioklecjanem, ukrył się na szczycie Monte Titano (najwyższe z siedmiu wzgórz San Marino) i tam założył małą wspólnotę chrześcijańską. Właścicielka ziemi, pani Rimini zapisała ją w testamencie wspólnocie chrześcijańskiej. Jest pewnym, że okolice były zamieszkane od czasów prehistorycznych, chociaż ślady bytności na Monte Titano sięgają jedynie średniowiecza. Na pamiątkę kamieniarza, ziemię nazwano "Ziemią San Marino", by w końcu zmienić ją na nazwę, którą ma do dziś: "Republika San Marino".

Średniowiecze

W wieku lombardzkim San Marino było lennem książąt Spoleto, ale wolna wspólnota sięga aż do X w. Pierwotna struktura rządu była złożona z samorządowego zgromadzenia zwanego Arengo, które składało się z głowy każdej rodziny. W 1243 po raz pierwszy mianowano dwóch Kapitanów Regentów (*Capitani Reggenti*) sprawujących władzę. Do dzisiaj, co 6 miesięcy, zmieniają się osoby sprawujące regencję. Pierwsze prawo na kształt konstytucji republiki powstało w roku 1263. Stolica Apostolska potwierdziła niezależność San Marino w 1291.

XIV-XV wiek

Obszar San Marino składał się jedynie z Monte Titano do 1463, kiedy to republika przystąpiła do sojuszu przeciwko Sigismondo Pandolfo Malatesta, Panu Rimini, którego później pokonano. W rezultacie tych wydarzeń papież Pius II nadał San Marino miasta: Fiorentini, Montegiardino, i Serravalle. Trochę później w tym samym roku miasto Faetano przyłączyło się do republiki z własnej woli. Od tego czasu obszar San Marino pozostał niezmieniony.

XVI-XVII wiek

W 1503 Cesare Borgia, znany jako *Valentino*, okupuje republikę do swojej śmierci, która następuje kilka miesięcy później. 8 października 1600 San Marino przyjęło pisaną konstytucję.

XVIII wiek

W roku 1739 minister hiszpański kardynał Giulio Alberoni użył wojska by okupować kraj. Obywatele odmówili płacenia podatków, potajemnie wysłano również listy do papieża Klemensa XII dochodzące sprawiedliwości. Odpowiedzią było uznanie przez papieża praw San Marino, które przywróciły mu niepodległość. W 1797 Napoleon chciał powiększyć obszar Republiki San Marino, ale mieszkańcy nie zgodzili się na powiększenie terytorium.

XIX wiek

Małe państwo zostało uznane przez Francję (Napoleona) w 1797, a przez inne państwa europejskie w 1815 na kongresie wiedeńskim. San Marino znane jest także ze swojej

gościnności. Nigdy nie odmówiło prawa do azylu i pomocy osobom prześladowanym. Z tej tradycji skorzystał np. Giuseppe Garibaldi w 1849.

XX wiek

Ostatnia okupacja miała miejsce podczas II wojny światowej w 1944. San Marino oficjalnie było neutralne podczas II wojny światowej, jednak gdy siły niemieckie wykorzystały państwo do przejścia wojsk, siły aliantów podążyły za nimi. Wojska alianckie okupowały San Marino tylko tak długo, jak to było konieczne militarnie i trwało to tylko kilka tygodni.

Dziś San Marino utrzymuje dyplomatyczne i konsularne stosunki z wieloma państwami europejskimi i amerykańskimi, bije własne monety, wydaje swoje znaczki pocztowe i przyznaje odznaczenia. Władza ustawodawcza sprawowana jest przez Radę Generalną składającą się z 60 członków a wykonywana jest przez Kongres podzielony na ministerstwa odnawiany przez każdą nową władzę ustawodawczą. Capitani Reggenti mają mandaty reprezentantów i są wybierani dwa razy w roku w kwietniu i w październiku.

Wstępując do Rady Europy jako pełnoprawny członek w 1988, San Marino przewodniczyło organizacji w pierwszej połowie roku 1990. San Marino zostało członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych w 1992.

Chociaż to niepodległy naród, jednak mocno uzależniony od Włoch, które go otaczają od momentu zjednoczenia w XIX w.

Rys. 3. Mapa San Marino
Źródło: www.images.google.pl

Gospodarka

Głównym źródłem dochodu San Marino jest turystyka wytwarzająca około 50% PKB. Rocznie kraj odwiedza średnio 3,15 mln osób. Pozostałe kluczowe gałęzie gospodarki to bankowość, przemysł odzieżowy, elektroniczny i ceramiczny. San Marino sprzedaje również kolekcjonerskie znaczki pocztowe i monety. Pierwsze pamiątkowe materiały filatelistyczne wydano w 1894. Aktualnie San Marino jest powszechnie znane z produkcji znaczków, a handel nimi stanowi istotne źródło przychodów budżetowych. W przeszłości tradycyjnymi zajęciami mieszkańców państwa były uprawa roli i hodowla owiec. Współcześnie rolnictwo skupia się na zbożu, winogronach i sadownictwie, jak również na hodowli bydła i trzody chlewnej.

Wskaźnik PKB na osobę i standard życia są zbliżone do tych we Włoszech. Pierwszy w 2000 r. wyniósł 32 000\$, z czego ponad połowo pochodziła z turystyki. San Marino utrzymuje najniższy w Europie wskaźnik bezrobocia (2,6% w 2001), a budżet państwa corocznie notuje nadwyżki. Nie istnieje dług publiczny. Podatki dochodowe są znacznie niższe niż we Włoszech, w związku z czym zasady nadawania obywatelstwa są niezwykle restrykcyjne.

Na podstawie umów z Włochami San Marino posiadało prawo emitowania i wykorzystywania jednostki monetarnej tego kraju – lira. Po utworzeniu strefy euro Rada Unii Europejskiej zawarła podobną umowę w odniesieniu do nowej waluty. Dostępne w niewielkiej ilości monety euro z San Marino mają sporą wartość kolekcjonerską.

Dochód narodowy 34 600 USD na 1 mieszkańca (2004). Inflacja: 3,3% (2004). Struktura zatrudnienia: usługi - 57%, przemysł - 42%, rolnictwo - 1%. Handel zagraniczny: eksportuje się głównie wino, pszenicę, wełnę, drewno, ceramikę i znaczki, natomiast importuje się towary gotowe, oleje i złoto. Głównym partnerem handlowym są Włochy.

Demografia

Nie ma znaczącej różnicy między danymi demograficznymi dotyczącymi ludności San Marino i Włoch. Państwo zamieszkuje około 29 000 osób, w tym 1000 obcokrajowców, w większości Włochów, a także Polaków (przede wszystkim zajmujących się handlem). Około 5000 obywateli San Marino żyje poza jego granicami, przede wszystkim we Włoszech.

Obowiązującym językiem jest włoski. Stosuje się jedną z jego odmian – język emilijski. Głównym wyznaniem w San Marino jest katolicyzm.

Tab. 1. Dane demograficzne (2005 r.)

Liczba ludności	28 880
Ludność według wieku (%)	
0 – 14 lat	16,7
15 – 64 lat	66,5
ponad 64 lata	16,9
Wiek (mediana)	
W całej populacji	40,29 lat
Mężczyzn	39,91 lat
Kobiet	40,65 lat
Przyrost naturalny	1,3%
Współczynnik urodzeń	10,81 urodzin/1000 mieszkańców
Współczynnik zgonów	8,07 zgonów/1000 mieszkańców
Współczynnik migracji	10,84 migrantów/1000 mieszkańców
Ludność według płci	
przy narodzeniu	1,09 mężczyzn/kobiet
poniżej 15 lat	1,07 mężczyzn/kobiet
15 – 64 lat	0,93 mężczyzn/kobiet
powyżej 64 lat	0,76 mężczyzn/kobiet
Umieralność noworodków	
W całej populacji	5,73 śmiertelnych/1000 żywych
płci męskiej	6,16 śmiertelnych/1000 żywych
płci żeńskiej	5,26 śmiertelnych/1000 żywych
Oczekiwana długość życia	
W całej populacji	81,62 lat
Mężczyzn	78,13 lat
Kobiet	85,43 lat

Źródło: www.wikipedia.org

Warunki rozwoju turystyki

San Marino i stolica o tej samej nazwie to duży ośrodek turystyczny. W miasteczku zachowały się ruiny budowli, wiele średniowiecznych domów, placów i fortyfikacji. Gród otaczały mury obronne z licznymi bramami i basztami. Powyżej grodu, na trzech wierzchołkach **Góry Titano** zbudowano obronne zamki połączone murami. Znajdują się tutaj również trzy twierdze z XI-XIX w., oraz kilka zabytkowych kościołów (m.in. bazylika **San Marino** z XIX w., **kościół Św. Franciszka** z XIV-XIX w., **Św. Piotra** z XVI w.). Pośród pałaców **San Marino** najcenniejsze są **Valloni** z XV-XVII w., oraz **del Governo** z XIX w. Dużą atrakcją miasta **San Marino** jest Muzeum Filatelistyczno- Numizmatyczne.

San Marino jest niewątpliwie rajem dla miłośników tradycji, kultury i historii. Zwiedzanie wielu nagromadzonych tu zabytków jest prawdziwą przyjemnością i niezapomnianym przeżyciem. Ponieważ turystyka jest główną gałęzią gospodarki **San Marino** bardzo dba o turystów. Jeśli pocujemy się więc choć na chwilę zmęczeni podczas zwiedzania i zapagniemy usiąść w kafejce, restauracji, czy pubie i skosztować tutejszych smakołyków lub tutejszych trunków, to z pewnością znajdziemy tutaj idealne miejsce. W okolicach **Starego Miasta** szczególnie nie ma takiego miejsca, gdzie zabrakłoby wyśmienitej restauracji z pysznym adriatyckim jedzeniem.

Największą atrakcją związaną z **San Marino** jest odbywający się tu barwny z wieloma atrakcjami festiwal "**Medieval Days**" czyli "**Dni Średniowiecza**". Z okazji tego święta odbywają się tu liczne koncerty i turnieje, np. kuszniczy oraz koncert muzyki średniowiecznej, liczne parady, w czasie których uczestnicy przebierają się w średniowieczne stroje.

Formy uprawiania turystyki

Główną atrakcją San Marino są doskonale zachowane budowle średniowieczne, rozlokowane wśród bajecznie malowniczych okolicznych wzgórz. Ogrom bram, fortyfikacji, baszt i murów obronnych robi piorunujące wrażenie. Spacer po mieście najlepiej odbyć jest w formie wspinaczki na szczyt Monte Titano i Trzy Wieże San Marino: twierdze La Rocca o Guaita, La Cesta o Fratta i Montale.

Dla mało zainteresowanych historycznymi wyprawami, ciekawą wydać się może druga twarz San Marino. Państewko słynie w wielu sklepów z alkoholami. Większość z nich prowadzona jest przez Polaków. Zorganizowane wycieczki odwiedzające republikę, wizyty w sklepach z alkoholami mają wpisane w stały punkt programu. Zwykle turyści zapraszani są na obfitą degustację alkoholi: win, szampanów, likierów, nalewek, wódek. Po wszystkim trudno jest oprzeć się pokusie zakupienia trunków.

Turystyka w San Marino

Informacje ogólne

San Marino jest corocznie odwiedzane przez ok. 3 miliony turystów udających się dalej przejazdem do Rzymu i na południe Włoch. Dla Republiki San Marino turystyka jest najważniejszym źródłem dochodu.

Przedstawicielstwa dyplomatyczne i konsularne w Polsce:
Brak placówki dyplomatycznej.

Polskie placówki dyplomatyczne i konsularne:
Brak placówki dyplomatycznej.

Turystyka przyjazdowa

liczba napływu turystów (tys.)

Wykres 1. Napływ turystów

Źródło: Estratto Facts & Figures Della Repubblica di San Marino

Chociaż dane z ostatnich 10 lat nie są jednorodne i ściśle ze sobą porównywalne, jednakże wyraźnie wykazuje tendencję powolnego spadku w turystyce

Tab. 2. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich

Kraj/region	Przyjazdy (w tys.)	Zmiany (%)	Oszacowania zmian* (%)
-------------	--------------------	------------	------------------------

	źródła danych	2006	2007	06/ 05	07/ 06	źródła danych	08/ 07
Europa		462, 084	484, 950	5,0	4,9		1,7
Europa Południowa - Śródziemnomorska		164, 754	176, 050	4,7	6,9		2,1
Andora	TF	2,22 7	2,18 9	-7,9	-1,7	TF	-5,6
Chorwacja	TCE	8,65 9	9,30 7	2,3	7,5	TCE	2,6
Cypr	TF	2,40 1	2,41 6	-2,8	0,6	TF	-0,3
Macedonia	TCE	0,20 2	0,23 0	2,6	13, 7	TCE	10,7
Grecja	TF	16,0 39	17,5 18	8,6	9,2	TCE	-7,9
Włochy	TF	41,0 58	43,6 54	12, 4	6,3	TF	0,8
Portugalia	TF	11,2 82	12,3 21	6,3	9,2	TCE	6,9
San Marino	THS	0,05 0	0,06 9	0,0	38, 0	VF	0,3
Serbia	TCE	0,46 9	0,69 6	3,6	48, 5	TCE(3)	-6,0
Słowenia	TCE	1,61 7	1,75 1	4,0	8,3	TCE	1,3
Hiszpania	TF	58,1 90	59,1 93	4,1	1,7	TF	-0,9

THS - turyści zagraniczni korzystający z hoteli i obiektów typu hotelowego

Źródło: www.intur.com

Przyjazdy turystów zagranicznych

Tab. 3. Turystyka zagraniczna

Źródło: Bollettino di Statistica IV trimestre 2007

Duży udział w turystyce mają turyści włoscy (ok. 55 tys.). Wiąże się to z bliskością obu krajów, tym samym językiem i cenami w San Marino gdzie można zrobić tańsze zakupy, ponieważ jest to strefa wolnocłowa. Średnia pobytu turystów zagranicznych i długość zakwaterowania nie jest długa, ponieważ wynosi ok. 2 dni. San Marino jest bardzo małym krajem, który można zwiedzić w krótkim czasie. Jest to „przystanek” na trasie zwiedzania Włoch.

Rozkład przyjazdów turystycznych

Wykres 2. Miesięczny rozkład przyjazdów turystycznych

Źródło: Relazione economico statistica al bilancio di previsione dello stato 2009

Napływ turystyczny jest ściśle sezonowy, chociaż ruch turystyczny utrzymuje się przez cały rok, zwłaszcza na weekendy. Wykres powyżej wskazuje największy napływ turystyczny, na okres w miesiącach lipiec-sierpień.

Wykres 3. Napływ turystów

Źródło: Relazione economico statistica al bilancio di previsione dello stato 2009

Wykres ukazuje przepływ turystów. W 2004 r. był spadek o 1,6% w porównaniu do 2003 r. , łącznie 2.127.573 odwiedzających. Podczas gdy w 2005 r. następuje dalszy spadek do -1,0% w łącznej wysokości 2.107.092 zwiedzających. Rok 2006 zamyka natomiast wzrost +1.4%, łącznie 2.135.589 turystów.

Rok 2007 był zadowalający, ponieważ procentowa zmiana wynosiła + 1.3%. W porównaniu do pierwszej połowy 2007 roku i pierwszej połowy 2008 r. zmiany wynosiły +3,4%.

Informacje ekonomiczne

Wykres 4. PKB San Marino

Wkład sektorów do wzrostu realnego PKB z San Marino

	2004
Przemysł	33,3%
Usługi finansowe	20,3%
Turystyka i handel	14,6%
Sektor publiczny	4,6%
Inne	27,2%
PKB	100,0%

Zatrudnienie w turystyce

W latach siedemdziesiątych w San Marino miał miejsce ciągły rozwój gospodarczy rosnący szczególnie w turystyce, handlowych i przemysłowych sektorach. Wskaźniki i dane przedstawione poniżej, pobrane z Biuletynu Statystyki i sprawozdania programowe Previsionale 2006 r., podkreślają pozytywny charakter systemu gospodarczego.

Analiza zatrudnienia wykazuje stały wzrost stopy zatrudnienia, w aktywności zawodowej (ludności aktywnej zawodowo w całej populacji) ponad 70%, co czyni go jednym z najwyższych na świecie.

Udział bezrobotnych jest jednym z najniższych w Europie, stanowi 3,84%, a stopa bezrobocia 2,0%

Tab. 4. Ilość pracowników na oddział działalności gospodarczej

Źródło: Relazione Economico Statistica al. Bilancio di Previsione dello Stato 2006

Wykres 4. Ilość pracowników sektora działalności gospodarczej

Źródło: Relazione Economico Statistica al. Bilancio di Previsione dello Stato 2006

Środki transportu turystów zagranicznych

Wykres 5. Środki transportu

Źródło: Relazione Economico Statistica al. Bilancio di Previsione dello Stato 2009

Jeśli chodzi o stosunek między liczbą turystów a środkami transportu, we wszystkich latach tendencja stale rośnie, zarówno dla zwiedzających przez samochód (występując w stałym spadku dla zwiedzających autokarem do roku 2006), jak i autobus gdzie wzrasta od roku 2007.

San Marino nie połączeń lotniczych ani kolejowych. Najbliższy port lotniczy i stacja kolejowa znajdują się w Rimini. Więcej połączeń międzynarodowych obsługuje lotnisko w Bolonii.

Infrastruktura turystyczna

Obiekty noclegowe

Hotele:

1* - 6
2* - 2
3* - 14
4* - 7
5* - 1

Wykres 6. Ilość hoteli w San Marino

Źródło: opracowanie własne

San Marino oferuje turystom szeroki wachlarz możliwości zakwaterowania. Obok licznych hoteli różnych kategorii, moteli, pensjonatów, pokoi gościnnych istnieją pola campingowe i zakwaterowanie typu Bed & Breakfast.

W San Marino największa jest ilość hoteli 3 gwiazdkowych i tylko jeden hotel pięcigwiazdkowy. Na tak małą powierzchnię kraju znajduje się 30 hoteli, 2 apartamenty.

W Państwie znajduje się 5 kampingów kilka kilometrów od starego centrum San Marino, gdzie można rozbić namiot, bądź zaparkować swoją przyczepę.

Komunikacja

W San Marino istnieje 220 km głównych dróg. Sanmaryńskie pojazdy mają wyróżniające się tablice rejestracyjne: niebieskie znaki na białym tle, po lewej stronie znajduje się Godło San Marino. Tablica składa się z pięciu znaków (liter lub cyfr). Wiele pojazdów posiada międzynarodowy kod identyfikacyjny (w kolorze czarnym na białej owalnej naklejce), na którym jest napisane "RSM".

Nie ma lotniska w San Marino, ale jest międzynarodowy heliport położony w Borgo Maggiore.

Większość turystów, przylatuje samolotem na lotnisko Federico Fellini International Airport w pobliżu miasta Rimini we Włoszech a następnie dojeżdża autobusem. Linia nr 9 łączy lotnisko ze stacją dworca w Rimini, kursuje co 30 minut, lub korzystają z transferu do San Marino.

Dwie rzeki płyną przez San Marino, jednak nie ma większych transportów wodnych, ani głównych portów lub przystani.

San Marino ma ograniczone środki transportu publicznego. Istnieje regularna linia autobusowa pomiędzy Rimini i miastem San Marino, popularna wśród turystów, jak i pracowników branży turystycznej, którzy dojeżdżają do pracy do San Marino z Włoch. Pojazdy te zatrzymują się w około dwudziestu miejscach w Rimini oraz w San Marino.

Pewna linia licencjonowanych taksówek działa ogólnokrajowo. Istnieje siedem linii licencjonowanych taksówek działających w Republice i włoskie taksówki regularnie działające w San Marino, kiedy przewożą pasażerów zabieranych z terenu Włoch.

Istnieje 1.5 km kolejka górską łącząca miasto San Marino na szczycie Mount Titano z Borgo Maggiore. Wyjazd gondolami dostarcza odwiedzającym niezapomniane wrażenia i piękne widoki ze szczytu góry. Gondole wyjeżdżają co ok. 15 minut przez cały dzień.

Fot. 2 Gondola na Monte Titano
Źródło: www.wikipedia.org

Dzisiaj nie ma linii kolejowej w San Marino, ale w krótkim okresie przed II wojną światową była jedna wąskotorowa linia łączy kraj z włoską siecią kolejową w Rimini.

Ze względu na trudności w dostępie do San Marino miasta (górska lokalizacja), do końca stacja miała być położona na wsi Valdragone, ale została przedłużona do stolicy poprzez strome wzgórza i krętą drogę obejmującą wiele tuneli. Przedsiębiorstwo kolejowe zostało otwarte 12 czerwca 1932. Stworzony został zaawansowany system kolei elektrycznej, zasilany z kabli napowietrznych. Kolej została prawie całkowicie zniszczona podczas II wojny światowej. Wiele obiektów takich jak mosty, tunele i stacje pozostają widoczne dzisiaj, a niektóre zostały przekształcone na parki publiczne, ścieżki lub szlaki komunikacyjne.

Fot. 3. Ceremonia otwarcia kolei elektrycznej w 1932
Źródło: www.wikipedia.org

Znaczenie rynku dla Polski

Przyjazdy do Polski

Tab. 5. Przyjazdy cudzoziemców do Polski w styczniu 2005 r.

KRAJE	Przyjazdy ogółem
SAN MARINO	4
BELGIA	4 722
BEZPAŃSTWOWCY...	
.	2 557
CYPR.....	135
CZECHY.....	453 423
DANIA	5 775
SŁOWACJA	122 965
DOMINIKANA.....	8
EGIPT	90
ESTONIA.....	9 592

WŁOCHY	
...	14 260

Źródło: www.mg.gov

Oferty wyjazdów do San Marino w Polsce

Kilka wybranych ofert do San Marino:

Wenecja - San Marino - Asyż - Rzym - Watykan - Florencja

Wenecja - San Marino – Rimini – Asyż – Rzym – Watykan - Monte Cassino - Florencja.

Riwiera Adriatycka - San Marino - Asyż - Rzym – Watykan - Monte Cassino - Florencja - Wenecja

Wenecja – San Marino – Florencja – Rzym – Watykan

Padwa – Florencja – Rzym – Monte Casino – Asyż – San Marino – Rimini – Wenecja

Nie spotkałam się z żadną ofertą wyjazdu, w której miejscem docelowym było San Marino. Miejsce to jest jedynie punktem na dalszej trasie zwiedzania Włoch. Oferty były głównie zaprogramowane tak, że do San Marino turyści docierali 3 dnia swojej wyprawy i spędzali tam jedną noc.

Fot. 4 Widok z San Marino na Morze Adriatyckie
Źródło: www.wikipedia.org

Podsumowanie

San Marino to jedno z najmniejszych państw Europy, stanowi enklawę na terytorium Włoch, granicząc na odcinku 39 km.

Położone jest w górzystym terenie wchodzącym w skład pasma Apeninów. Klimat San Marino jest śródziemnomorski z ciepłym latem i łagodną zimą.

San Marino jest bardzo małym a zarazem pięknym krajem. Turystyka jest w nim dobrze rozwinięta, jednak turyści nie pozostają w nim zbyt długo. Kraj ten jest przystankiem na drodze do zwiedzania Włoch.

Turyści z San Marino nie mają wpływu na polską turystykę.

Fot. 5 Wieża San Marino

Źródło: www.italianvisits.com

Bibliografia

A. Heine, *Mały Atlas Krajów Świata*, Larousse, Paris, 2004

Z. Kruczek, *Europa Geografia Turystyczna*, Proksenia, Kraków, 2005

Advisory Board San Marino *Innovare e competere per il future*

Biuletyn Statystyki i Sprawozdań Programowych Previsionale 2006 r.

European Turism Insights 2007

G. Franciosi, *Bollettino di Statistica* IV trimestre ,2007

Relazione Economico Statistica al. Bilancio di Previsione dello Stato 2009

Tourism Highlights, 2008 Edition

UNWTO World Tourism Barometer

www.cia.gov

www.etc-corporate.org

www.globtroter.pl

www.imf.org

www.intur.com.pl

www.mg.gov

www.nationmaster.com

www.odyssei.com

www.pascal.pl

www.przewodnik.onet.pl

www.sanmarinoforum.sm

www.skarby-swiata.pl

www.unwto.org

www.upeceds.sm

www.wakacjeprzewodnikiem.pl

www.wikipedia.org

Spis rysunków

Rys. 1 Flaga San Marino

Rys. 2. Herb San Marino

Rys. 3. Mapa San Marino

Spis fotografii

Fot. 1 San Marino

Fot. 2 Gondola na Monte Titano

Fot. 3 Ceremonia otwarcia kolei elektrycznej w 1932

Fot. 4 Widok z San Marino na Morze Adriatyckie

Fot. 5 Wieża San Marino

Spis tabel

Tab. 1 Dane demograficzne (2005 r.)

Tab. 2 Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich

Tab. 3 Turystyka zagraniczna

Tab. 4 Ilość pracowników na oddział działalności gospodarczej

Tab. 5 Przyjazdy cudzoziemców do Polski w styczniu 2005 r.

Spis wykresów

Wykres 1. Napływ turystów

Wykres 2. Miesięczny rozkład przyjazdów turystycznych

Wykres 3. Napływ turystów

Wykres 4. Ilość pracowników sektora działalności gospodarczej

Wykres 5. Środki transportu

Wykres 6. Ilość hoteli w San Marino